

Naar der imidlertid rejses Spørgsmaal om at begrænse Seminariernes Dimittendtal, maa man dog først gøre sig klart, om det overhovedet er rigtigt og rimeligt, at Staten griber regulerende ind paa dette Omraade.

Man kan i saa Henseende med en vis Ret sige, at man maa overlade til den enkelte selv at bestemme, til hvilken Livsstilling han ønsker at uddanne sig, og at ikke enhver Dimittend bør have Privilegium paa, at der, naar han forlader Seminariet, staar et Embede og venter paa ham. Det er ikke nogen Skade til, at de unge, der uddanner sig til deres fremtidige Livsstilling, ved, at de skal anstrenge sig til det yderste og lægge alle Kræfter i for at blive blandt dem, der har Udsigt til at blive beskæftigede; en saadan Betragtning er i særlig Grad paa sin Plads, naar det drejer sig om Uddannelse til en Livsstilling som en Lærers, hvor der i saa høj Grad er Brug netop for de dygtigste af de unge; man kan sige, at Vanskeligheden ved at faa Ansættelse netop er et godt og betydningsfuldt Incitament for de unges Energi.

Udvalget kan til en vis Grad tiltræde Rigtigheden af de foran nævnte Betragtninger.

Dersom den ovenfor nævnte Overproduktion paa ca. 100 Lærere aarlig kunde betragtes som et forbigaaende Fænomen, en Overgangstilstand, indtil Forholdene atter faldt til Ro, saaledes at Tilbud og Efterspørgsel atter saa nogenlunde kom til at dække hinanden, burde man være varsom med at gribe kunstigt ind i Tingenes Udvikling; man maa jo i det hele taget betænke, at i en Krisetid bør man ikke træffe Ordninger af panikagtig Karakter.

Forholdet er imidlertid det, at man ikke blot kan tale om en *øjeblikkelig* Arbejdsløshed blandt Lærerne; det alvorlige ved den nuværende Situation er, at det ser ud til, at Overproduktionen af Lærere i *Fremtiden* vil blive endnu større.

Af den af Udvalget udarbejdede Statistik (Bilag 3) fremgaar det, at der for Aarene 1931 og 1932 er en Tilgang paa 319 nyoprettede Stillinger for seminarieuddannede Lærere mod kun 30 nedlagte, altsaa en Overvægt paa 289 eller 145 Stillinger aarlig.

En saadan gennemsnitlig Tilvækst kan sikkert ikke ventes fortsat.

I Købstæderne har der ganske vist hidtil været en stadig Fremgang, men paa Landet, hvor Fremgangen hidtil har været jævn, men dog mærkbar, er der for Tiden stor Tilbageholdenhed med Hensyn til Oprettelse af ny Lærerstillinger. Bestræbelserne gaar nu mest i Retning af at nedlægge Lærerembeder, der efter Lovgivningens Bestemmelser ikke er nødvendige; skønt man som anført ikke kan bygge noget afgørende paa en Opførelse, der kun strækker sig over 2 Aar, vil det dog være iøjnefaldende, at der i 1931 oprettedes $22 + 13 = 35$ Lærerembeder i Landkommuner, men i 1932, da Krisen rigtig havde vist sine Virkninger, kun $7 + 6 = 13$.

Man kan haabe, at dette vil ændre sig igen, men som et andet meget betydningsfuldt Moment kan man ikke lade det *synkende Børnetal* uanset.

Det statistiske Departement regner i sin som Bilag 4 til nærværende Betænkning trykte Oversigt — hvis Tal dog, som anført af Departementet, kun er foreløbige — med, at der i 1934 vil være 469 000 skolepligtige Børn, men i 1939 er Antallet dalet til 426 000, altsaa en Nedgang paa 43 000 Børn.

Nu kan man ganske vist ikke sige, at denne Nedgang i Børnetallet vil betyde ca. 1 200 Klasser mindre og altsaa ca. 1 200 ledige Lærere, thi der skal paa Landet ske en meget mærkbar Nedgang i Børnetallet, før der bliver Tale om Nedlæggelse af et Embede, men saa meget mere betydningsfuldt er det, at af de i de to sidste Aar nyoprettede Embeder falder — som ovenfor paavist — kun 48 paa Landkommuner, medens der i Byerne er oprettet 279. I Byerne vil Børnetallets Nedgang nemlig straks kunne føre til Sammenlægning af Klasser, saaledes at der snarere bliver Tale om Nedlæggelse af Embeder end om Oprettelse af ny.